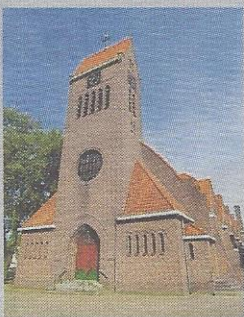


PETER KARSTKAREL

## De grote Sint-Josephkerk

In Barger-Compascuum staat de grote Sint-Josephkerk uit 1925. Het is de tweede kerk, want in de oude dorpskern, nu heringericht tot openluchtmuseum Veenpark, staat de oude uit 1875 daterende en later gereconstrueerde eenvoudige dorpskerk. Deze was gesticht voor de overwegend rooms-katholieke verveners, vooral afkomstig uit het naburige Emsland.

Na het verlengen van het Oosterdiep en het op gang komen van de ontginningen van het afgeveende land verschoof het dorp naar het oosten; op de kruising van het diep en de Postweg vormde zich het nieuwe centrum, met de Sint-Josephkerk als hoogtepunt. De kerk is van 1923 tot 1925



gebouwd naar ontwerp van Jos en Pierre jr. Cuypers, zoons van de befaamde kerkenbouwer P.J.H. Cuypers. Het werd aanvankelijk een driebeukige kerk van vijf traveeën met een iets versmald, recht gesloten koor en dakschilden met een licht getoogde vorm.

De traveeën zijn aan beide zijden verhoogd met geveltopen met venstertripletten onder steekcapen, waardoor een

goede verlichting van de kerkruimte mogelijk werd. Bovendien kwamen er kapellen op het dak voor de verlichting van boven. Binnen zie je dat terug met fraai getoogde houten spanten en een diffuse lichtval. Boven de overgang naar het koor kreeg de triomfboog een breed vroom beeldverhaal, geschilderd door J. Lelyveld.

De bevolking van Barger-Compascuum was bepaald niet draagkrachtig en er werd een op het eerste gezicht originele wijze van financiering opgezet. Er zijn obligaties van 10 gulden uitgegeven met een jaarlijkse rente van 2 procent en een looptijd van 75 jaar. De N.V. Administratiekantoor voor Kerkelijke Instellingen in Arnhem regelde het. Op lange termijn werd de afhandeling een puinhoop; op korte termijn werd de gewenste opbrengst niet gehaald. Er moest bezuinigd worden op het ontwerp. Het westelijke travee en de toren werden niet uitgevoerd en er kwam een dakruiter op de westgevel.

In 1952 kon de kerk, mede dankzij een legaat van de oorspronkelijke bouwpastoor, toch de vijfde travee en een toren krijgen. Johannes Starmans, coördinerend architect van het aartsbisdom Utrecht heeft dat in stijl gedaan. De dwarsgeplaatste zadeldaktoeren met zijruimten onder schildaken heeft evenals de kerk een traditionalistisch karakter gekregen met een neogotische detaillering. De kloekke pastorie is gelijk met de kerk gebouwd. Vlakbij is de St. Theresia basisschool in passende stijl tot stand gekomen. Bij het kruispunt is zo een waardig complex ontstaan.

33

Peter Karstkarel schrijft elke twee weken over trekpleisters in het Noorden. Daarbij heeft hij vooral oog voor monumentale elementen in het landschap en architectuur.

[karstkarel@gmx.net](mailto:karstkarel@gmx.net)

